

Muzej
Goričane
SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ, LJUBLJANA

Kulture nevrščenih

TKANJE IN NAKIT PERUJA

Razstava kaže zbirko tkanin in starega nakita iz goratega andskega območja v Peruju.

Tkanine zajemajo ogrinjala, pasove, razne torbe in vzorce tkanja predkolumbovskih civilizacij. Razstavljene tkanine so vzete iz vsakdanjega življenja kmečkih prebivalcev - Indijancev na severu Peruja. Način tkanja in krašenja ter uporabljeni material, ki je znan današnjim Indijancem, so poznale že klasične civilizacije v zgodnji perujski zgodovini. Dragocene in izredno lepo okrašene tkanine so znane iz grobov v Huaca Prieta, Paracas, Carnas, Paracas Necropolis in v Nazca. Nekaj teh izdelkov iz teh obdobj se je ohranilo do današnjih dni. Prav tako so se ohranile tkanine iz časov kulture Chimú na severni obali Peruja. V času Inkov so uporabljali tri vrste statev, na katerih so tkali tri vrste blaga in sicer so ti izdelki obsegali grobo tkanje z močnimi nitmi, kakor tudi najfinejše tkanine s tankimi nitmi.

Bombaž so uporabljali v Peruju v naravni barvi, ali pa je bil ta barvan rdečkastorjavo in sivo. Platno in svila sta bili neznani, toda uporabljena so bila različna rastlinska vlakna v vseh časih in krajih. Volno so začeli uporabljati najprej v krajih ob obali, stalno pa so delali volnena oblačila v hribovitih predelih Peruja. Volnene niti so dobili iz volne lame, alpake in divje vicune.

Ročno tkano blago so v preteklosti barvali samo z rastlinskimi barvami, npr. z indigo, z bročem za rdečo, z mineralnimi barvami in z barvami iz živalskih sestavin (insekti).

Današnje tkanine kažejo mnogo značilnosti nekdanjih tovrstnih izdelkov. Na severu Peruja predejo Indijanke še danes volnene niti različnih debelin. Tanke niti uporabljajo za tkanje ponča, rebosa (žensko ogrinjalo), vayeto (tkanine za oblačilo); iz debelejših niti delajo vreče (constates), iz najmočnejših pa odeje (frasadadas). Enobarvne tkanine so značilne za severni del Peruja, medtem ko so na jugu tkanine živih barv.

Kraljestvo Chimú je bilo ustanovljeno sredi 14. stol. Chan Chan je bilo glavno mesto, zgrajeno v dolini Moche, v okolici današnjega mesta Trujillo. Sredi 15. stol. so prišli prebivalci kulture Chimú pod oblast mogočnega Inka Pachacuteca.

V tej kulturi prevladuje množična obrtna proizvodnja. Številni so okrasni in drugi predmeti, izdelani iz zlata, srebra, bakra, brona in iz drugega materiala. Tkanine so tehnično dognane.

Na razstavi so ogrlice - chaquiras, ki so bile dobljene v grobovih indijanskih prebivalcev kulture Chimu na območju glavnega mesta Chan-Chan in iz grobov obrobnihi naselij. Ti grobovi so bili oropani zlatih in srebrnih izdelkov še v času Špancev. Za pričujoče ogrlice se tedaj niso zanimali, prav tako ne kasnejši iskalci zakladov nekdanjih indijanskih prebivalcev. Šele pred nekaj leti so začeli bolj intenzivno iskati domačini ogrlice - chaquiras, ki zaradi navidezne preprostosti in majhnosti niso pritegovale pozornosti prejšnjih iskalcev.

V zadnjih dveh letih so domačini začeli še intenzivneje iskati te ogrlice v že izropanih grobovih. Zaradi velike brezposelnosti pomeni najdba take ogrlice za domačine precejšen dohodek pri prodaji le teh.

Ogrlice chaquiras so dajali prebivalci kulture Chimu v grobove svojcev, posebno premožnim ljudem poleg keramike in tkanin. Tem ogrlicam so tudi pripisovali čarovno in varovalno moč, zato so jih ti Indijanci tako cenili. Ogrlice so sestavljene iz raznobarnih koral, školjk, biserne matice, kamna lapis lazuli, peruanskega turkiza, kremenčevega kristala in iz drugih polžlahtnih kamnov, prav tako tudi iz zlata in srebra. Obdelani materiali kažejo like živali, posebno ribe in ptice, sadeže, človeške figure in geometrične like.

Razstavljene tkanine in ogrlice so iz zasebne zbirke dipl. arhitektke Jane Valenčič, ki je delj časa prebivala v Peruju in zbrala te predmete.

Razstava "Tkanje in nakit Peruja" je v našem muzeju uvrščena v cikel: Kulture neuvrščenihi, ki jih muzej v Goričanah načrtno prikazuje in tako seznanja našo javnost o kulturnih dediščinah teh dežel.

